

HEJ FAR – SKAL VI LEGE?

ANDERS SKRIVER JENSEN, POSTDOC, PH.D. OG FAR. ANSAT I FORSKNINGSPROGRAMMET LÆRING FOR OMSORG, BÆREDYGTIGHED OG SUNDHED (LOBS) PÅ INSTITUT FOR UDDANNELSE OG PÆDAGOGIK (DPU), AARHUS UNIVERSITET

Artiklen tager udgangspunkt i indskolingen og handler om, hvordan hhv. skole og hjem kan forbinde barnets spirende literacy-kompetencer og alsidige udvikling (dannelse). Til dette formål diskuteres situationsbestemte perspektiver på skriftsproget, og literacy-begrebet skitseres. Artiklen indeholder også en række arbejdsspørgsmål, som pædagoger, børnehaveklasseledere og lærere kan tage afsæt i, og kommer med flere konkrete idéer til måder hvorpå forældre kan støtte op om barnets literacy-læring. Det konkluderes, at skole og hjem har en fælles opgave mht. at støtte barnets muligheder for at tage aktivt del i aktiviteter med skriftsproglige dimensioner; aktiviteter, hvor læringen har legens karakter, og hvor barnet således kan eksperimentere med symboler og tegn som en meningsfuld del af en større, social sammenhæng.

De fleste børn har stort udbytte af den grundige og systematiske indføring i skriftsproget, som begynderundervisningen typisk sigter mod. Denne undervisning tager ofte afsæt i forestillingen om, at evnen til at læse en ganske almindelig fortløbende tekst ligger til grund for evnen til at læse andre og mere specielle tekstgenrer. I indskolingen lægges der derfor typisk vægt på de fortløbende, lydrette tekster. Der sigtes mod at 'knække læsekoden', og dette gøres ved at præsentere børnene for en systematik af bogstaver (alfabetet), disse bogstavers lyde, og et lærebogsbaseret tekstunivers, der, med nøje gennemtænkt progression, træner barnets evne til at lydere sig gennem ord og som sådan begynde at læse på egen hånd.

Meget forskning¹ peger på, at netop denne tilgang giver læreren gode muligheder mht. at støtte barnets spirende evner ud i læsning, forstået som evnen til at afkode bogstaver og forstå betydningen af ord og sæt-

ninger. Et kognitivt, færdighedsorienteret læsesyn, som teoretisk bliver betegnet det simple syn på læsning².

Skriftsprogstilegnelse som et dannelsesprojekt

I den konkrete undervisning i indskolingen flettes det simple syn på læsning ind i en bredere palet af pædagogiske perspektiver, herunder et fokus på barnets alsidige udvikling (også kaldet dannelse). Barnets alsidige udvikling er et overordnet formål med hele skoleforløbet, og som sådan orienterer det sig mod alle fag på alle klassetrin. Planlægning, praksis og evaluering må medtænke denne dimension, der handler om æstetiske læreprocesser, alsidige udtryksformer, selv- og medbestemmelse og deltagelse i solidariske, forpligtende fællesskaber³ (mere herom senere).

Alle børn (og voksne) har brug for at opleve, at de, fra tid til anden, kan komme med værdifulde bidrag til de sociale sammenhænge, de indgår i. Det er i samspillet, at vi bliver til som mennesker; barnet er afhængigt af andres reaktioner på sine unikke begyndelser. Det er som en del af et fællesskab, at vi kommer til syne for hinanden – og at vi så at sige kommer ind i verden, med uddannelsesfilosoffen Gert Biestas ord⁴.

Begreber som dannelse og deltagelse lægger op til en (tvær-)faglig nysgerrighed på, hvordan formelle læsefærdigheder, som afkodning og forståelse, flettes sammen med situationsbestemte perspektiver på skriftsproget og alsidige udtryksformer i øvrigt. Spørgsmålet er ikke blot, hvordan vi lærer barnet at læse (hvordan barnet kan blive så dygtigt som muligt mht. skriftsprogstilegnelse), men også hvordan vi meningsfuldt integrerer skriftsproget i barnets alsidige udvikling (og hvordan barnet således kan blive til – med skriftsproget). Vi kommer til syne for hinanden i sammenhænge med skriftsproglige dimensioner. Som mennesker udvikler og udtrykker vi os i en verden mættet af symboler og tegn.

I begynderundervisningen må vi være bevidste om de læringsmæssige fordele ved et systematisk opbygget

sprogligt univers, baseret på fælles læsebog, arbejdsbog og den traditionelle turtagning med højtlesning af linjer fra dagens lektie. Og samtidig må vi reflektere over, hvordan netop denne undervisning, inkl. de materialer, værdier og adfærdsformer der regulerer den, er en af flere situationsbestemte måder at omgås (skrift-)sproget og hinanden på. For barnet eksisterer begynderundervisningen, og dens særlige normer for hvordan man meningsfuldt forholder sig til skriftsproget, side om side med andre og anderledes ways with words⁵ knyttet til andre, vigtige sammenhænge som f.eks. familie, venner, medier, m.m.). Se eksemplerne i boksen.

Literacy-begrebet inspirerer os til at zoomer lidt ud og arbejde med skriftsprogstilegnelsen som en del af barnets alsidige udvikling.

En af literacy-forskningens grand old men, James Paul Gee⁶, argumenterer for et kontekstbestemt læsesyn og lægger vægt på, at læsning i den konkrete sammenhæng må defineres under hensyntagen til, hvad der åbner for flest muligheder for barnets udvikling, både her og nu og fremadrettet. Literacy-begrebet kan inspirere til refleksioner over det situationsbestemte skriftsprog og mulige forbindelser til barnets udvikling. Gee bruger ikke selv begrebet dannelse, men er orienteret mod demokratiske værdier og alsidige udtryksformer som literacy-læringens grundlag.

Literacy

Tidligere blev literacy defineret mere snævert som læse- og skrivefærdigheder, men nu defineres begrebet ofte bredere, i og med literacy bruges om de verbal- og skriftsproglige elementers indbyrdes samspil i hverdagslivets alsidige kommunikation. Indenfor aktuel literacy-forskning er man derfor ikke så optaget af at skelne mellem talt og skrevet sprog, men vil i højere grad arbejde med sproglige helheder knyttet til sociale situationer. Det handler om deltagelsesmuligheder i aktiviteter med skriftsproglige dimensioner⁷. Et barn, der spiller f.eks. Pokémon-kort⁸, håndterer informationerne på egne og kammeraters kort i en social situation (Pokémon-spillet på legepladsen) med et formål (at vinde, at have det sjovt sammen med kammeraterne, være en del af gruppen etc.).

Man kan med rimelighed tale om literacy-kompetence som en specialiseret kompetence, der dækker over evnen til at håndtere mundtlig og skriftlig kommuni-

kation på en ganske særlig måde, og som er bundet til ganske bestemte sociale situationer, medier, redskaber, identiteter og grupper. Den pågældende literacy-kompetence er en af forudsætningerne for, og udvikles gennem, deltagelse i den pågældende aktivitet med skriftsproglige dimensioner.

Som en velmenende pædagog eller lærer hurtigt vil indse, så er det ikke nok bare at købe et spil Pokémon-kort og lære sig reglerne og de rigtige ord. Hvis du vil genkendes som en 'ægte' deltager, må du 'læse' og spille de rigtige kort og sige de rigtige ord, på den rigtige måde, på det rigtige tidspunkt. Formelle færdigheder og identitet flettes sammen.

Her kommer fire andre eksempler på aktiviteter med skriftsproglige dimensioner, to fra skolen og to fra hjemmet. Eksemplerne illustrerer sociale situationer hvor skriftsproget (forstået bredt som symboler og tegn) er indlejret i normer, regler værdier og forventninger. Bogstaver er ikke bare noget, vi læser og skriver; der er situationsbestemte forventninger til særlige måder at være sammen om skriftsproget på.

Dagens lektie

Malene på syv går i 1. klasse, og lige nu rækker hun hånden op. Hun vil nemlig gerne være den næste til at læse et par linjer fra dagens lektie højt i klassen. Når klassekammeraterne læser, følger hun med i bogen med fingeren. Hun ved, at børnene læser ca. tre sætninger hver, og at man kan blive bedt om at klappe stavelser eller endda læse sætningen baglæns til sidst. Hvis man klarer at afkode et svært ord, får man ros.

Danseforestillingen

Luna og Katrine, begge 6 år, er ved at indrette Lunas værelse til et danse-teater. De har brugt hele eftermiddagen på at lave danseserier og er nu ved at lave en plakat til forestillingen. Inspireret af kassetten til et dansecomputerspil skriver Katrine "DANCE", og de to piger diskuterer ivrigt hvilke farver og figurer, der i øvrigt skal være på plakaten. De bedste idéer refererer til computerspil, pigernes yndlings-tegnefilm (for tiden), en tegneserie m.m. Da Katrine bliver hentet, bliver forældrene inviteret ind til showet, men først må de vise en nummereret billet, som omhyggeligt klippes med en hullermaskine.

En sofa til Sussi

Morten på 6 år går i 0. klasse, og lige nu er han ved at tegne en sofa, en saks og Superman. Det er de gaver, han vil give til Slangen Sussi, så om lidt klipper han sine tegninger ud og klister dem op på klassens fælles planche. Her vokser alfabetets bogstaver frem m. tilhørende dyr, og hver gang klassen 'modtager' et nyt dyr, finder de i fællesskab på gaver, som skal fremstilles til netop dette dyr. Det er nemlig sådan, at dyret kun ønsker sig ting, der starter med samme bogstav som det selv.

200 i hurtighed

Lasse og Laurits, 7 og 8 år, er i fuld gang med at spille på Lasses spillekonsol. Gulvet flyder med ledninger, plastikfigurer, samlekort med tal og billeder af figurerne og et stort kort, de er ved at tegne selv. De spiller et spil, hvor figurerne på gulvet også optræder inde i spillet, og på samlekortene kan man læse om figurerens særlige egenskaber. "Ham her har 200 i hurtighed" siger Laurits med en tilfreds mine og skifter til en ny figur. "Hmmm", mumler Lasse, "men han er fra vandelementet, og vi er på en ildbane". Lasse peger på en række symboler i bunden af skærmen.

Eksemplerne illustrerer også, hvordan skriftsproglige dimensioner indgår som et element i en større, meningsfuld sammenhæng; undertiden som en helt naturlig del af børns leg.

Literacy-begrebets fokus på det situationsbestemte skriftsprog og forbindelser mellem leg, symboler og tegn, betyder ikke, at forældre kan læne sig tilbage, nøjes med at komme på besøg til et danseshow i ny og næ og så i øvrigt lade professionelle børnehaveklasseledere, lærere og pædagoger klare resten. Og det betyder naturligvis heller ikke, at skolens voksne skal kassere den systematiske læsetræning til fordel for fri leg og en ubegrundet forventning om, at skriftsprogstilignelsen kommer af sig selv. Men literacy-begrebet inspirerer os til at zoomer lidt ud og arbejde med skriftsprogstilignelsen som en del af barnets alsidige udvikling. Netop idéer til dette arbejde diskuteres i det følgende.

Literacy-pædagogik: Didaktiske spørgsmål til skolebrug

Vejledningen til det tværgående emne "Elevens alsidige udvikling" (tidligere kaldt faghæfte 47) understreger vigtigheden af pædagogen og lærerens tværfaglige refleksioner: Skolen er forpligtet på at skabe rammer, så eleverne kan "udvikle sig emotionelt, intellektuelt, fysisk, socialt, etisk og æstetisk. Dette skal først og fremmest ske gennem den faglige undervisning, der tilrettelægges, så demokratisk dannelse, arbejdsglæde, fordybelse, kreativitet, engagement og et godt forhold mellem lærere og elever tilgodeses. Samtidig skal skolen bidrage til, at eleverne hver især bliver støttet i at udvikle sig alsidigt, herunder også udvikler samarbejdsevne, ansvarlighed, foretagsomhed, kreativitet, initiativ, engagement, særlige talenter og respekt for forskellighed"⁹.

Opgaven mht. at facilitere barnets alsidige udvikling og literacy-læring gennem mangfoldige lege- og læringsaktiviteter er en helt oplagt mulighed for samarbejdet mellem pædagoger og lærere i et klasseteam i indskoling. Her tænkes på emne- og projektarbejde med udgangspunkt i børnenes interesser og universer, vekselvirkninger mellem den almindelige og den understøttende undervisning, aktiviteter, som måske starter på SFO'en, og som fortsætter i skolen osv. I bestræbelserne på at integrere barnets alsidige udvikling med skriftsprogstilignelsen kan klasseteamet reflektere over følgende spørgsmål:

1. Hvordan forstår vi barnets alsidige personlige udvikling (dannelse)?
2. Hvilke lærings- og udviklingsmål er ønskværdige og rimelige som vejledende ramme?
3. Hvilket indhold, projekter og aktiviteter vil vi iværksætte for og med børnene med henblik på de aftalte mål? Hvilke sociale sammenhænge og aktiviteter vil vi opmuntre børnene til at deltage i, og forpligte os selv og børnene på?
4. Hvilke skriftsproglige dimensioner kan (og bør?) aktiviteterne indeholde?
5. Hvordan støtter vi børnene i at deltage i aktiviteterne? Hvilke literacy-kompetencer forudsætter, og udvikles gennem, deltagelse?
6. Hvordan kan vi tilrettelægge understøttende undervisning, alm. undervisning og hverdagens rytmer og rutiner i øvrigt med blik for børnenes meningsfulde møder med symboler, tegn og skriftsproglige dimensioner i det hele taget? Hvordan skaber vi en hverdag med læringsmiljøer, der støtter børnene i at tilegne sig relevante literacy-kompetencer som en integreret del af deres alsidige, personlige udvikling?

Det handler om at opdyrke det potentiale for literacy-læring, der ligger i at møde børnenes frembringelser med et nærværende, fagligt blik. I hvilket omfang, hvornår og hvordan dette potentiale kommer til udtryk i den konkrete undervisning, er helt afhængig af faktorer som interesse, tid, lyst, prioriteringer, fysisk og psykisk arbejdsmiljø, eksisterende arbejdsgange, rutiner og værdier, normering m.m.

I skolen, hvor ressourcerne (bl.a. lærerens timer til undervisning og forberedelse) er dimensioneret med udgangspunkt i hovedsageligt klasseundervisning og fortrykte arbejdsbøger i klassesæt, kan det være sin sag at forfølge skiftende interesser og legetemaer blandt børnene i klassen, for slet ikke at tale om at integrere disse i en undervisning, som allerede er spækket med forventninger om en bestemt slags læseindlæring og med et indhold, der i store træk er nedskrevet på forhånd i årsplaner.

” Skrivning kan være en vej ind i læsning, ligesom det talte sprog kan være en vej ind i det skrevne.

Uanset hverdagens eventuelle begrænsninger peger de ovenstående spørgsmål i retning af en literacy-pædagogik, som indeholder nogle væsentlige sociale og alsidige elementer. Kombineret med en grundlæggende interesse for barnets perspektiv er literacy-pædagogik potentielt et område, hvor en pædagogfaglighed står stærkt og har meget at tilbyde. Derfor kan literacy-pædagogik forhåbentlig også være med til at åbne for nye dimensioner i samarbejdet mellem lærere og pædagoger, hvilket er særligt interessant set i lyset af folkeskolereformen¹⁰.

Forældre må inspirere

Det er helt nødvendigt, at forældre møder deres børn over lektielæsning og lignende situationer, der fokuserer på skriftsproget i sig selv. En vigtig dimension i skole-hjem-samarbejdet om barnets spirende læsning er således, at forældrene støtter op om lektier, spørger nysgerrigt ind til undervisningen, gør barnet opmærksomt på ord, der starter med 'S' i den periode, hvor bogstavet 'S' er på programmet oven i skolen osv.

Men ud over opmuntring, støtte til og opmærksomhed på disse læsetrænings-dimensioner er det en vigtig fælles opgave, for alle voksne omkring barnet, at vedblive at sandsynliggøre, at skriftsproget, og det at mestre det i mange forskellige situationer, er umagen værd. Voksne må gå forrest mht. at vise barnet hvilke muligheder for glæde, udforskning, udtryk, indsigt og viden, der er bundet til hverdagens skriftsproglige dimensioner.

Sammenlignet med lektielæsning må vi som forældre huske at bruge mindst lige så mange kræfter på at mødes med vores mindre børn i sammenhænge, som mere har legens karakter. Dette samvær har naturligvis værdi i sig selv, men kan også være rigt på skriftsproglige dimensioner, som kan stimulere barnets nysgerrighed på, og fortrolighed med, det situationsbestemte skriftsprog.

En guldfarvet plastikrobot med boksehandsker ved navn "Jawbreaker¹¹" er måske nok fattig på direkte forbindelser til læseundervisningens lydrette og systematisk opbyggede skriftsproglige univers, men den kan være virkeligt rig på meningsfuldhed og betydning for barnet ved netop at være i direkte forbindelse med computerspil, TV-serier, tegneserier, samlekort, legene i frikvarteret og hjemme på værelset osv. Forældre må opmuntre barnet til at lade sine indre universer komme til udtryk på mangfoldige måder, herunder gennem skriftsproget.

Skrivning kan være en vej ind i læsning, ligesom det talte sprog kan være en vej ind i det skrevne¹². Skrivning handler sådan set om noget utroligt smukt, nemlig at skabe noget ud af ingenting¹³! Med bogstaver, symboler, tegninger m.m. kan vi mennesker bringe uhyre komplekse universer til live! Allerede før skolealderen er børn i stand til at skabe fantasifulde universer gennem deres lege, og det er derfor gennem legens slægtskab med den skriftsprogligt bårne fiktion, at vi skal stimulere børnene med skriftsproglig læring.

Konkrete idéer til forældre

Når du som forælder vil støtte dit barns tilegnelse af literacy-kompetencer, skal du først og fremmest i kontakt med dit indre legebarn, ikke din indre skolelærer.

Idéerne herunder kredser om at opbygge et fælles univers og så udforske/udbygge dette univers gennem aktiviteter med skriftsproglige dimensioner. Disse idéer skal ses som et supplement til fælles lektielæsning:

- Se weekend-morgen-TV sammen med dit barn. Du kan sove længe, men du kan også stå op og få indblik i de universer, dit barn er optaget af.
- Tag dit barn med på biblioteket og lån spændende bøger, I kan læse sammen. I får nogle flere fælles referencer og har nu et spirende fælles univers.
- Planlæg en familieudflugt til f.eks. teateret eller biografen og udbyg den fælles referenceramme endnu mere.
- Leg med dit barn. Du må helt bogstaveligt ind på børneværelset, ned på knæ og kravle rundt med dukker, plastikuhyrer og biler. I legen bearbejder I sammen indtryk fra jeres fælles univers og skaber helt nye dimensioner.
- Lav en billedbog sammen baseret på jeres legeuniverser. Det kan f.eks. være via en forfatter-app på familiens tablet computer. Handlingen skaber I sammen gennem legen, tager billeder og skriver teksten i fællesskab¹⁴. Det er sjovt at gøre, og næsten endnu sjovere at læse højt af sin egen historie, når mormor og morfar kommer forbi.
- Skab 'fan-fiction' sammen med dit barn. Er dit barn helt opslugt af tidens popband, et computerspilsunivers, en TV-serie, superhelte eller andet, så er det oplagt at finde på, tegne og skrive historier, der tager udgangspunkt i barnets interesse. Fan fiction er netop uofficielle, fiktive bidrag til etablerede universer – skrevet af dedikerede fans i alle aldre – som netop din søn eller datter!
- Lav jeres eget brætspil – sammen! Tegn en spilleplade med felter, lav chance- eller spørgsmålskort, find på enkle regler og brug nogle af figurerne inde fra børneværelset som spillebrikker. Kun fantasien sætter grænser.
- Sørg for at hverdagen indeholder skriftsproglige dimensioner, og at disse dimensioner er meningsfulde og tydelige for barnet. Inviterer du dit barn med ind i hverdagens skriftsprog som indkøbslisten, tilbudsaviserne og programoversigten?
- Skab en deltager! Det handler først og fremmest om at finde frem til nogle aktiviteter, som du og dit barn har lyst til, og formår, at være deltagere i.

Så har I nogle fælles, meningsfulde aktiviteter og universer, der enten har, eller kan få, skriftsproglige dimensioner.

Literacy: Mellem skole og hjem

Skole og hjem har en fælles opgave mht. at støtte barnets muligheder for, og lyst til, at tage aktivt del i aktiviteter med skriftsproglige dimensioner, hvor

læringen har legens karakter. Det situationsbestemte skriftsprog integreret i perspektiver på dannelse, såvel som på læring, gennem deltagelse, udgør et væsentligt bidrag til en form for perspektivmæssig 'bro' mellem literacy-læring i skole og hjem. De omtalte didaktiske spørgsmål, og idéerne til aktiviteter i hjemmet, skal ses som bud på praktiske udmøntninger af en deltagelses- og dannelsesorienteret literacy-tænkning på tværs af skole og hjem.

At skriftsproget er situationsbestemt betyder ikke, at der er vandtætte skotter mellem det skriftsprog, der læres og bruges i hjemmet, og det, der læres og bruges i begynderundervisningen; men skriftsproget kommer kvalitativt forskelligt til udtryk på tværs af kontekster, som eksemplerne i boksen illustrerer. Derfor er det, når alt kommer til alt, ikke præcist nok at tale om hjemmet og skolen som to størrelser i ental (som det, for enkelthedsens skyld, er gjort i nærværende artikel). F.eks. har den amerikanske literacy-forsker Shirley Brice Heath i sit klassiske studie vist, hvordan literacy forvaltes forskelligt fra hjem til hjem¹⁵.

Set i det lys er ovenstående forældrebefalinger kædet sammen med en implicit, normativ forståelse af 'den gode familie', den ideelle forælder osv. Et sociokulturelt blik ser, i sagens natur, ikke på literacy i skole og familie som objektive, værdifri anliggender, og selve ambitionen om at integrere skriftsproget i barnets alsidige personlige udvikling kan kritiseres for at være f.eks. et middelklasseideal. Med udgangspunkt i barnets eksistentielle behov for anerkendelse¹⁶ fastholder jeg dog vigtigheden af, at man bruger tid på at se, høre, samtale og udforske verden sammen med sine børn. En verden fuld af skriftsproglige dimensioner, som rækker langt ud over lektielæsningen.

Som voksne – især som forældre – skal vi huske at møde børnene som dem de er, og engagere os i deres liv, simpelthen som et mål i sig selv.

Selv hvis man som forælder synes, at anbefalingen om at lege med sit barn er problematisk, må man, i det mindste, ikke forsømme at spille en nøglerolle mht. at inddrage sine børn i hverdagens skriftsproglige dimensioner. Kjeld Kjertmann bruger begrebet indkulturering om denne uformelle, hverdagsbaserede skriftsprogstilignelse, som har meget forskellige betingelser fra familie til familie. Som barn er der potentielt meningsfulde, om end meget forskellige, literacy-kompetencer at hente, afhængigt af om du deltager i skriftsproget knyttet til i familiens købmandsbutik, gård, autoværksted, indkøbstur eller fælles udfladning i hjørnesofaen med TV og tablets.

Selvom det unægteligt kræver – og potentielt udvikler – visse literacy-kompetencer at deltage i familiens brug af film, serier og øvrige programmer på TV og internettet, bør man som forælder ikke stille sig tilfreds

med passivt samvær om f.eks. programoversigten og eller symbolerne på fjernbetjeningen. Set i forhold til ambitionen om at integrere skriftsproget i barnets alsidige, personlige udvikling, må man stræbe efter jævnligt at inspirere og invitere til varierede, fælles aktiviteter og således gå fra f.eks. computerspillet, over action figuren til det fælles tegne- og bogprojekt – og tilbage igen!

I hjemmet har man, i hvert fald som udgangspunkt, nogle helt særlige muligheder for at møde sin søn eller datter på hans eller hendes interesser. I skolen er hold- eller klasseundervisningen på godt og ondt ofte et grundvilkår, hvorfor det i sagens natur er sværere at forfølge de enkelte børns interesser og universer. Men ofte rører der sig nogle fælles temaer på gruppebasis. Storylinemetoden er en måde at lave et fælles, klassebaseret univers med skriftsproglige dimensioner på, som også har legens karakter¹⁷.

Som skolevoksen eller forælder med en literacy-dagsorden skal man naturligvis ikke blot følge det enkelte barn ind i et fantasiunivers, men være bevidst om også at udfordre og stimulere mht. skriftsproglige dimensioner. De universer, man skaber sammen, er fælles referencer at lege og skrive ud fra! Som voksen må man forblive nærværende og fintfølede så man ikke kommer ind og 'overtager' børns lege og/eller inviterer til let gennemskuelige, kunstigt opsatte aktiviteter, som måske nok indeholder skriftsproglige dimensioner, men som ikke er meningsfulde i sig selv.

Afrunding

Hensigten med artiklen har været at bringe en situationsbestemt og dannelsesorienteret forståelse af literacy-begrebet ind som inspiration mht. skolens og hjemmets støtte til indskolingsbarnets erobring af symboler og tegn. Det har været en gennemgående pointe, at såvel skole som hjem bør tage udgangspunkt i meningsfulde aktiviteter for derigennem at få mulighed for at stimulere barnets situationsbestemte skriftsprogstilignelse. Perspektiverne og idéerne i artiklen skal supplere den løbende opmærksomhed på og støtte til lektielæsningen.

Selvom denne artikel har handlet om bl.a. leg og literacy-læring, så manes der afslutningsvis til besindelse: Som voksne – især som forældre – skal vi huske at møde børnene som dem, de er, og engagere os i deres liv, simpelthen som et mål i sig selv. Langt fra enhver leg skal tænkes ind i en literacy-læringssammenhæng. Kom, lad os leve – og lege – med vores børn¹⁸!

Referencer

Biesta (nævnt i note IV)

Elbro, C. (2006). *Læsning og læseundervisning*. København: Gyldendal.

Falkenberg, C., & Håkonsson, E. (Eds.). (2000). *Storylinebogen*. Vejle: Kroghs Forlag.

Gee, J. P. (2001). A Sociocultural Perspective on Early Literacy Development. I: Neuman, S. B., & Dickinson, D. K. (Red.), *Handbook of Early Literacy Research*. New York: The Guilford Press.

Gee, J. P. (2004). *Situated Language and Learning: A critique of traditional schooling*. New York and London: Routledge.

Gee, J. P. (2008). *Social linguistics and literacies: Ideology in Discourses* (3. udg.). London: Taylor & Francis.

Heath, S. B. (1983). *Ways with words: Language, life, and work in communities and classrooms*. Cambridge [Cambridgeshire]. New York: Cambridge University Press.

Honneth, A. (2006). *Kamp om anerkendelse*. København: Hans Reitzels Forlag.

Hoover, W. A., & Gough, P. B. (1990). The simple view of reading. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, (2), 127–160.

Jensen, A. S. (2012). Early Literacy: Towards a Unified Approach for Childcare and School. *Journal of Early Childhood Literacy*, 12(3), 311–330.

Jensen, A. S., & Broström, S. (2012). *Sproghistorier: En alsidig literacy-pædagogik i børnehave, SFO og indskoling*. København: Dafolo.

Kjertmann, K. (2002). *Læsetilegnelse: Ikke kun en sag for skolen*. København: Alinea.

Klafki, W. (2005). *Dannelsesteori og didaktik – nye studier* (2. udg.). Aarhus: Klim.

Korsgaard, K. A., Vitger, M., & Hannibal, S. (2010). *Opdagende skrivning: En vej ind i læsningen*. København: Dansk lærerforeningens forlag.

Svinth, L. (2014). *Samspil og læring – børnehavens deltagelsesmuligheder i pædagogisk tilrettelagte*

aktiviteter (Ph.d.-afhandling). Aarhus Universitet, København.

Trageton, A. (2004). *At skrive sig til læsning*. København: Gyldendal.

-
- 1 Se bl.a. Elbro (2006).
 - 2 Hoover & Gough (1990).
 - 3 Klafki (2005). Se også folkeskolens formålsparagraf og vejledningen til det tværgående emne Elevens alsidige udvikling.
 - 4 Svinth (2014) og Biesta (2011). Se også Honneth (2006).
 - 5 Gee (2004, 2008).
 - 6 Gee (2001), se også Jensen (2010).
 - 7 Se f.eks. Jensen & Broström (2012).
 - 8 Pokémon er et populært univers af legetøj, computerspil, tv-serier m.m. Ejet af The Pokémon Company.
 - 9 Se beskrivelsen af det tværgående emne Elevens alsidige udvikling, inkl. link til download af vejledningen (tidligere kaldet faghæfte 47): <http://www.emu.dk/modul/elevernes-alsidige-udvikling>
 - 10 Et praktisk bud på alsidig literacy-pædagogik i børnehave, SFO og indskoling er beskrevet i bogen om Sproghistorier (Jensen & Broström, 2012).
 - 11 Et eksempel taget fra et af tidens andre populære universer: Skylanders
 - 12 Bl.a. Gee (2008), Trageton (2004) og Korsgaard, Vitger & Hannibal (2010).
 - 13 En parafrasering af vise ord udtalt af en gammel ninja-mester i et af tidens aktuelle legetøjsbaserede tegnefilmuniverser.
 - 14 Se f.eks. appen Skriv og Læs, som dyrker disse muligheder med særligt fokus på børneskrivning, osv. (<http://tinyurl.com/kuqvm9s>).
 - 15 Heath (1983).
 - 16 Honneth (2006).
 - 17 Falkenberg (2000).
 - 18 En parafrasering af Friedrich Fröbels berømte citat.